

HOLLOLA
Paimela Tynnyrmäki
Vesijohdon ja jätevesiviemärin valvonta
7. - 8.12.2015

Toni Kesti
Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen maakuntamuseo

Tiivistelmä

Hollolan Vesihuoltolaitos toteutti joulukuussa 2015 Hollolan Paimelan kylässä vesijohdon ja viemäriinlinjan rakentamista. Hankkeen suunnittelukonsultti, Ramboll Finland Oy:n projektipäällikkö Marko Loikkanen, jätti museolle lausuntapyynnön työstä 4.9.2015. Museo totesi lausunnossaan 21.9.2015, että vesijohto- ja jäteviemärikaivanto leikkaa Tynnyrmäen rautakautista asuinpaikkaa sen lounaisosassa, jonka vuoksi paikalla tulee olla arkeologinen valvonta kaivantoa tehdessä. Kaivannon pituus muinaisjäännösalueella on noin 50 metriä.

Arkeologinen valvonta ja kaivutyö tapahtui 7. – 8.12.2015. Arkeologisen valvonnan suoritti FM Toni Kesti ja FM Päivi Repo. Valvonnassa ei havaittu arkeologisia kulttuurikerroksia, eikä muuta muinaistoimintaan liittyviä ilmiöitä.

Arkisto- ja rekisteritiedot:

Kunta:	Hollola
Kohteen nimi:	Tynnyrmäki
Muinaisjäännöstyyppi ja ajoitus:	Rautakautinen asuinpaikka
Muinaisjäännösrekisteritunnus:	98010026
Peruskartta:	3112 01 Paimela
Tontin rekisterinumero:	.98-411-1-39
Koordinaatit (keskipiste): ETRS-TM35FIN	N = 6 770 922 E = 426 548
Yhteiskoordinaatit (YKJ)	P = 6 773 763 I = 3 426 688
Korkeus	87,5 m – 90 m mpy
Tutkittu alue:	Kaivanto n. 50 m
Tutkimuksen laji:	Valvonta
Tutkijat:	FM Toni Kesti ja FM Päivi Repo
Kenttätyöaika:	7. – 8.12.2015
Tutkimuslaitos:	Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen maakuntamuseo
Löydöt:	-
Aiemmat löydöt:	Rautakautista keramiikkaa (KM 24276:1-3)
Aiemmat tutkimukset:	Tarkastus 1988, Hannu Poutiainen Inventointi 2002, Timo Sepänmaa
Valokuvat:	Raportissa olevat digikuvat.

Johdanto

Hollolan Vesihuoltolaitos toteutti Hollolan Paimelan kylään vesijohdon, sekä paine-/jätevesiviemärin kaivamista joulukuussa 2015. Työn suunnittelusta vastasi Ramboll Finland Oy:n Marko Loikkanen, joka pyysi 4.9.2015 lausuntoa Lahden kaupunginmuseolta koskien kahta alueella sijaitsevaa muinaismuistoa. Museo totesi lausunnossaan 21.9.2015, että vesihuoltolinja kiertää Simolan kivikautisen asuinpaikan (mj. rek. 98010052) useiden metrien päästä, mutta leikkaa Tynnyrmäen rautakautista asuinpaikkaa (98010026) noin 50 metrin osalta sen lounaisosassa. Koska vesihuoltolinjaa ei ollut mahdollista siirtää vaihtoehtoiselle reitille kallioisesta maaperästä johtuen, esitti museo kaivannon tekemistä Tynnyrmäen muinaismuistoalueen osalta arkeologin valvonnassa.

Kaivutyö toteutettiin Tynnyrmäen muinaismuistoalueen osalta 7. – 8.12.2015 urakoitsija Maansiirtoliike Erkki Heikkilä Oy:n toimesta. Arkeologit kävivät paikalla jo 4.12.2015 maansiirtoliikkeen pyynnöstä, mutta valvonnalle ei ollut maansiirtoliikkeen virhekäsityksen vuoksi tarvetta. Arkeologit suorittivat kuitenkin 4.12 Tynnyrmäellä pintapöimintää ja metallinpaljastimen avulla noin kaksikymmentä koepistoa. Myös Simolan tilan isäntää Mikko Simolaa haastateltiin valvonnan päätyttyä lyhyesti.

Ympäristö ja Tutkimushistoria

Tynnyrmäen muinaisjäännösalue sijaitsee Simolassa, loivasti vesijärveen viettävällä hietaisella ja savisella kuminapellolla. Pellon vieressä on hyvin kivinen moreenimäki, jonka päällä sijaitsee itse Simolan tila (Laukkalantie 9). Simolan tilan päärakennus on rakennettu mäen päälle 1901, jonka aittarakennukset ovat sen jälkeen siirretty paikoilleen Simolan aikaisemmalta tilalta. Ennen vuotta 1901 moreenimäki oli Simolan isännän Mikko Simolan mukaan rakentamaton.

Tynnyrmäen mahdollista rautakautista asuinpaikkaa on ensimmäisen kerran havainnoinut Hannu Poutiainen 9.6.1988. Poutiainen löysi pellolta vanhan aitan läheltä 4 kpl (KM 24276:1-3) rautakautiseksi tulkittua keramiikkaa. Poutiainen katsoi paikan myös sopivan topografialtaan rautakautisen kalmiston sijanniksi.

Hollolan Vesijärven rantayleiskaava-alueen inventoinnissa 2002 paikan päällä kävi tarkastuksella Timo Sepänmaa, joka yhdessä Antti Lahelman kanssa havaitsi Tynnyrmäen pellolla rautakauden tyyppin saviasianpaloja. Löydöt jätettiin paikoilleen. Timo Sepänmaan mukaan alueella

on myös Vesijärven puoleisella rinteellä kalmistomaista kiveystä, joihin tehdyistä koepistoista ei tullut muinaisjäännöshavaintoja. Lisäksi Tynnyrmäen rinteeseen länsilaidalla kasvaa arkeofyytiksi tiedettyä tummatulikukkaa. Muinaismuistoalue on rajattu vuonna 2002.

Pintapöiminta ja Metallinpaljastimen käyttö 4.12.2015

Maansiirtoliike pyysi arkeologeja Simolaan 4.12.2015 klo 7.00 valvomaan vesihuoltolinjan kaivamista, mutta maansiirtoliikkeen väärinkäsityksestä johtuen valvonnalle ei ollut tarvetta, sillä kaivantoa ei kaivettu vielä Tynnyrmäen muinaismuistoalueella.

Arkeologit FM Toni Kesti ja FM Päivi Repo tekivät Tynnyrmäen pellolla pintapöimintää ja käyttivät metallinpaljastinta kaivetuksi suunnitellulla alueella. Pintapöiminnassa löytyi pari modernia posliinisirpaletta. Metallinpaljastimella tehdyissä noin kahdessakymmenessä koepistossa löytyi ruostuneita rautanauloja, haulikon hylsy sekä pullonkorkki. Löytöjä ei otettu talteen. Mitään rautakautiseen asuinpaikkaan viittaavaa esineistöä ei löytynyt.

Valvontatyö ja havainnot 7. - 8.12.2015

Valvonnan hoitivat Lahden kaupunginmuseon arkeologit FM Toni Kesti ja FM Päivi Repo. Kaivinkonekuskin kanssa sovittiin käytännöstä, jossa kaivetuksi aiotulta alueelta poistetaan ensin pintamaa ja sitten kaivetaan loput maat. Lisäksi pintamaat läjitettiin erilleen syvemmältä kaivetusta maa-aineksesta. Kaivinkoneen kaivuuta valvottiin arkeologin toimesta koko ajan, ja toinen arkeologi tarkasteli pinnasta kuorittuja maa-ainekasuja.

Kaivantoa aloitettiin kaivamaan valvonnassa Simolan tilan takapihalta.

Kaivanto oli koko matkan pinnalta noin 2 metriä leveä, ja pohjalta 80 cm – 100 cm leveä.

Kaivannon syvyys oli noin 180 – 200 cm. Moreenimäellä Simolan tilan takapihalla maassa oli alle 0,5 metrin multakerros, jonka alla koko kaivannon syvyydeltä oli harmaata, karkeaa ja vaikeasti kaivettavaa moreenia.

Moreenipatja sukelsi savikerroksien alle pellonreunaan tultaessa (kuva 1).

Simolan pellolla peltokerros on yllättävän ohut, noin 10 – 15cm ja vain harvoin 20 cm paksu (ks. kuva 2). Ohuen peltokerroksen alla oli puhdas lustoinen savi aina kaivannon pohjaan saakka.

Pellonreunan mutkassa pintakerrokseen oli myös sekoittunut moreenimäestä valunutta moreenia (kuva 3). Samoilla paikoilla peltokerroksen alla oli myös matala ura, joka oli täytetty kivillä (kuva 4). Tästä urasta löytyi yksi palanen tasalaatuista vihreää pullolasia, jonka arkeologit tulkitsivat

melko moderniksi. Lasinsirpaletta ei otettu talteen. Ura on todennäköisesti osa pellonreunassa kulkevaa matalaa ojaa, joka on täytetty kivillä.

Kaivanto ei paljastanut mitään arkeologisia ilmiöitä, eikä viitteitä muinaisesta maankäytöstä saatu. Maaperä oli puhdasta ja selkeää havainnoitavaa, joten kulttuurikerrokset ja arkeologiset anomaliat olisivat olleet selkeästi havaittavissa.

Valvonnan jälkeen arkeologit haastattelivat lyhyesti Simolan tilan isäntää Mikko Simolaa. Simolan mukaan pellostä ei tiettävästi ole noussut muinaiskaluja koskaan pellon käsittelyn yhteydessä. Simola kertoi pellolla käyneen jo vuosi-pari aikaisemmin kaksi henkilöä metallinpaljastimen kanssa. Kyseessä voi olla luvaton metallinpaljastintoiminta muinaismuistolain suojelemalla alueella.

Lahdessa 9.12.2015

Toni Kesti

Liitteet:

Valokuvat

Lähestymiskartta

Tutkimusalueen yleiskartta

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeenlinnan toimipiste.

Kuva 1. Pellonreunassa maaperä muuttui saviseksi. Kuva: Toni Kesti.

Kuva 2. Aluksi poistettiin pintamaa, jota Simolan pellossa oli hyvin ohuesti, n. 10-15 cm. Kuva: Toni Kesti.

Kuva 3. Pellonreunan mutkassa moreenimäestä valunut moreeni on sekoittunut pintamaahan. Kuva: Toni Kesti.

Kuva 4. U-muotoinen leikkaus on todennäköisesti osa vanhaa kivillä peitettyä ojaa pellonreunassa. Kuva: Toni Kesti.

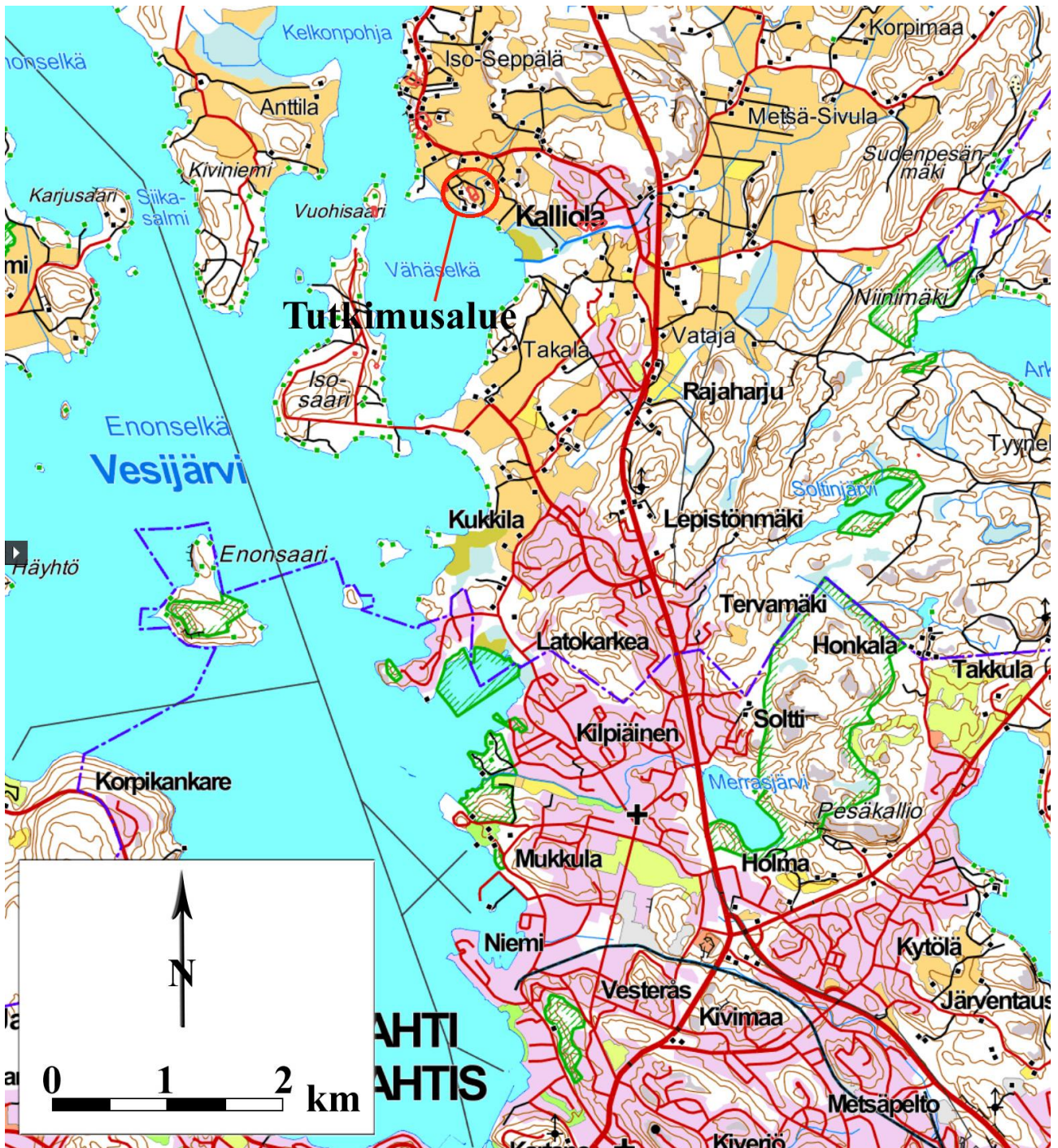

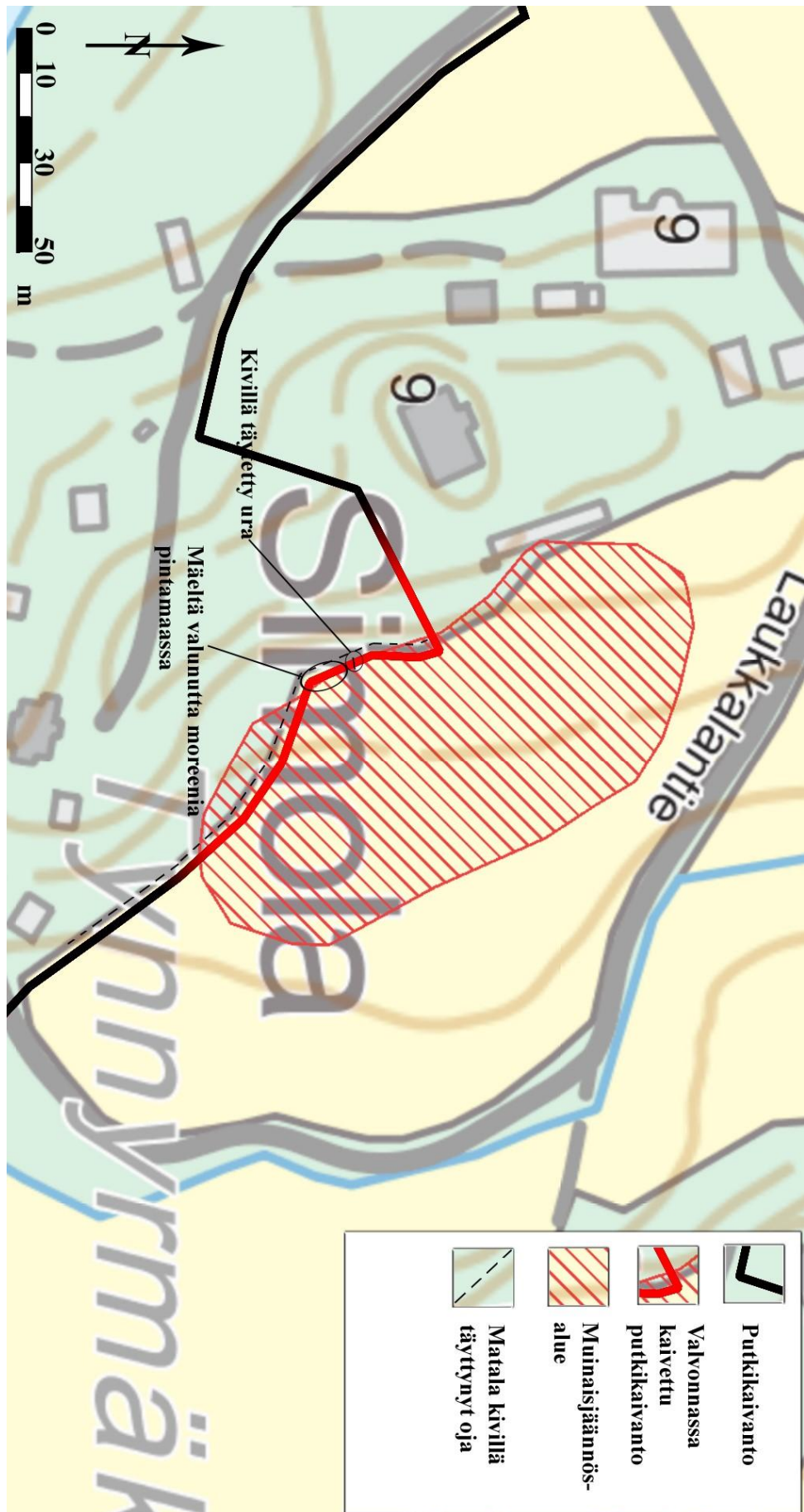
Kuva 5. Toni Kesti tarkastelee stratigrafiaa. Kuva: Päivi Repo.

Kuva 6. Yleiskuva valvottavasta kohteesta. Kuva: Toni Kesti.

Kartta 1. Lähestymiskartta.

Kartta 2. Tutkimusalueen kartta.